ПРАВО НА ЗАХИСТ
у партнерстві з HIAS

5 КІЛ ПЕРЕВІРОК ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

ПЕРЕВІРКИ СБУ (СПИСКИ)

Законодавча база: лист Міністерства соціальної політики України №672/0/10-16/081 від 16.02.2016 «Про посилення контролю щодо обліку ВПО»; в подальшому п.7-1 постанови КМУ №509 «Про облік ВПО» від 01.10.2014; п.12 Порядку здійснення контролю за проведенням соціальних виплат ВПО за місцем їх фактичного проживання/перебування, затвердженого постановою КМУ №365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат ВПО» від 08.06.2016; ст.12 Закону України «Про забезпечення прав і свобод ВПО».

Як довго існує: з лютого 2016 року

Суть перевірки: До УСЗН надходять списки переселенців, складені нібито Службою Безпеки України (СБУ) та Державною Прикордонною Службою України (ДПСУ), що містять інформацію про осіб, які нібито проживають на неконтрольованій Українським Урядом території (НКУУТ). Існування таких списків навесні 2016 року підтвердив Міністр соціальної політики України.

На підставі цих списків відбувається незаконне скасування довідок ВПО та/або припинення соціальних виплат ВПО. Наразі відповідно до діючих підзаконних актів, які не відповідають чинним законам України, СБУ може передавати інформацію про місцеперебування осіб органам соціального захисту.

Проблеми для ВПО:

Внаслідок скасування довідки ВПО припиняються всі соціальні виплати та допомоги ВПО. Відновити їх можливо лише через 6 місяців відповідно до вимог постанови №365. Поновлення виплат (у разі, коли довідку ВПО не скасовано) нерідко займає кілька місяців.

Порушення прав: на соціальний захист, інформацію про скасування довідок ВПО особам, які взагалі не виїжджали на НКУУТ, але потрапили до списків СБУ.

Порушення прав: на соціальний захист, на пенсійне забезпечення, права власності

ПЕРЕВІРКА НА ПЕРЕБУВАННЯ НА НКУУТ БІЛЬШЕ 60 ДНІВ

Законодавча база: ст.12 Закону України «Про забезпечення прав і свобод ВПО», постанова КМУ №365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат ВПО» від 08.06.2016.

Як довго існує: БФ «Право на захист» фіксує таку практику з кінця 2016 року

Суть перевірки: органи соціального захисту населення готують запити до ДПСУ щодо ВПО, які були відсутні під час перевірки місця проживання. У відповідь на зазначені запити ДПСУ надає інформацію щодо перебування ВПО на непідконтрольній території. У разі перебування ВПО на непідконтрольній території більше 60 днів, вважається, що ВПО повернулась туди на постійне місце проживання, і орган соціального захисту населення скасовує її довідку ВПО.

Проблеми для ВПО:

Внаслідок скасування довідки ВПО припиняються всі соціальні виплати та допомоги ВПО. Відновити їх можливо лише через 6 місяців відповідно до вимог постанови №365.

Порушення прав: на соціальний захист, на пенсійне забезпечення, права власності.

*стосується не всіх ВПО

ВЕРИФІКАЦІЯ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Законодавча база: Постанова Уряду №136 «Про затвердження Порядку здійснення верифікації та моніторингу достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання соціальних виплат, пільг, субсидій, пенсій, заробітної плати, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування» від 18.02.2016

Як довго існує: з дня набрання чинності постановою – 4.03.2016

Суть перевірки: Це – верифікація та моніторинг достовірності інформації, поданої фізичними особами для нарахування та отримання виплат, зазначених у постанові. Верифікацію здійснює Міністерство фінансів України шляхом збору інформації від компетентних органів влади.

Проблеми для ВПО: внаслідок недосконалості порядку призначення щомісячної адресної допомоги ВПО, правомірність призначення переселенцям щомісячної адресної допомоги нерідко оскаржується з вимогою повернути виплати, наприклад, якщо ВПО має мізерну частку нерухомості на підконтрольній території або має кошти на депозитному рахунку, сума яких перевищує 10-кратний розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб, станом на серпень - 16840 грн), т.е. інше розцінюється як подача переміщеною особою недостовірної інформації.

Порушення прав: формально ця верифікація не порушує права ВПО

*стосується не всіх ВПО

ФІЗИЧНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ В ОЩАДБАНКУ

Законодавча база: Постанова КМУ № 637 «Про здійснення соціальних виплат ВПО» від 05.11.2014

Як довго існує: з початку емісії електронних пенсійних посвідчень (ЕПП) – 01.08.2016; з 04.01.2017 набули чинності правила щодо фізичної ідентифікації ВПО пенсіонерів, які ще не отримали ЕПП

Суть перевірки: фізичну ідентифікацію (ФІ) в Ощадбанку мають проходити всі ВПО, які отримують пенсію на карткові рахунки: звичайні картки або ЕПП. ВПО, які ще не отримали ЕПП, мають проходити ФІ кожні три місяці до отримання ними ЕПП. Після отримання ЕПП перші два рази ФІ проводиться кожні 6 місяців, а в подальшому – раз на рік.

Для проходження фізичної ідентифікації ВПО має особисто звернутись в Ощадбанк, пред'явити працівнику банку платіжну картку або ЕПП та паспорт або інший документ, який посвідчує особу, та провести операцію отримання готівки або перегляду залишку через ПОС-термінал з використанням самої платіжної картки або ЕПП. У разі непроходження ФІ у визначені строки видаткові операції за картковим рахунком автоматично зупиняються, про що Ощадбанк направляє ВПО відповідне СМС-повідомлення. До проходження ФІ зняття коштів з рахунку пенсіонером неможливе.

Проблеми для ВПО:

- черги у відділеннях Ощадбанку;
- необхідність їхати до іншого населеного пункту (якщо у населеному пункті проживання немає відділення Ощадбанку);
- навантаження платних операцій/послуг;
- блокування картки у разі невчасного проходження ФІ;
- складність проходження ФІ особами з обмеженою мобільністю у разі відсутності мобільних терміналів Ощадбанку або небажання працівників Ощадбанку здійснювати візити за місцем проживання;
- тривале очікування на ФІ на дому

Порушення прав: власності, дискримінація за ознакою належності до певної соціальної групи (ВПО можуть отримувати пенсію лише в Ощадбанку, тільки ВПО-пенсіонери мають регулярно проходити зазначену фізичну ідентифікацію)

ПЕРЕВІРКА МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ

Законодавча база: Постанова КМУ №365 «Деякі питання здійснення соціальних ВПО» від 08.06.2016

Як довго існує: з моменту набрання чинності постановою – 14.06.2016

Суть перевірки: перевірку має проходити кожна ВПО, яка отримує пенсію або інші види соціальних виплат (соціальні допомоги, щомісячну адресну допомогу тощо). Перевірка проводиться раз на 6 місяців представниками органів соціального захисту. За наявності додаткової підстави працівниками органів соціального захисту або робочими групами, які складаються з представників різних органів влади (МВС, ДМС, СБУ, Національної поліції, Держфінінспекції, Держаудитслужби та Пенсійного фонду України) можуть бути проведені додаткові перевірки. За результатами звичайної або додаткової перевірки, а також наявності інших даних про перебування ВПО, спеціально утворена комісія з питань призначення (відновлення) соціальних виплат ВПО має право припинити соціальні виплати ВПО.

Проблеми для ВПО:

- перевірки здійснюються із запізненням, що призводить до затримок призначення соціальних виплат ВПО;
- ВПО постійно мають знаходитись за місцем проживання;
- відсутність ВПО під час перевірки може призвести до припинення всіх соціальних виплат, якщо така ВПО вчасно не з'явиться до органу соціального захисту населення;
- поновлення виплат нерідко займає кілька місяців;
- через перевірки в орендованих приміщеннях ВПО іноді відмовляють в подальшому наймі житла.

Порушення прав: на приватне та сімейне життя, на свободу пересування, на недоторканність житла.

ВПО, ЯКІ ХОЧУТЬ ОТРИМУВАТИ СОЦІАЛЬНІ ВИПЛАТИ ТА/АБО ПЕНСІЮ